

Politiken

Fredag 24. juni 1892

Festen på Fanø

[Reportage ved Peter Nansen]

Da de københavnske Gæster i aftes Kl. 10 vendte hjem til Hovedstaden, kunde de skue tilbage på 36 bevægede Timer. Onsdag Morgen startede Turen, om Aftenen var Ankomsten til Fanø og umiddelbart efter Festmiddagen og Ballet, der varede til lys Morgen. Og saa tidlig i Formiddags – efter faa Timers Søvn og en hastig Frokost – den lange Vej tilbage.

En smuk Fornøjelse havde det været, men i Sandhed, Fornøjelsen var ikke dumpet i Skødet paa Gæsterne. De havde slidt for den og ærligt fortjent den.

De galante Værter havde imidlertid gjort Alt, hvad der stod i deres Magt, for at mildne den forcerede Rejses Anstrengelser. To Salonvogne førte Gæsterne fra København til Esbjerg og ventede dem dér til Hjemrejsen.

At Indvielsen af Fanø Nordsøbad var en stor Begivenhed, saa man af det festlige Bram, som herskede i Esbjerg og paa Fanø. Almindelig Flagning og store Skarer af Tilskuere. Da det flagsmykkede Dampskib under Musik og i dejligt Solskinsvejr lagde til ved Nordby, hvor Strandbredden var fyldt med Fanøkvinder i deres brogede Nationaldragt, var det et virkeligt malerisk Øjeblik.

”Fanø Nordsøbad”

Det store ny Kurhus – der, hvor Festen fandt Sted – er den første Begyndelse til Fanø Nordsøbad. Det er bygget paa den Plads, hvor den gamle Pavillon laa, helt ude mellem de yderste Klitter. Aldeles dejligt ligger det ved en Strand, som næppe noget andet Nordsøbad har Magen til.

Allerede nu gør Etablissementet et storstilet Indtryk. Bygningen er flot både indvendig og udvendig; der er guldgallonerede¹ Portier'er og en Hærskare af danske og tyske Opvartere. Paa Stranden er rejst en Musikpavillon, hvor et stort Orkester hver Dag skal musicere; rundt om Musikpavillonen staar en Mængde af de fra alle evropæiske Badesteder velkendte Skærm-Kurvestole. Længere nede ved Vandet er opstillet et Regiment Badevogne.

Imidlertid, hvad man i Aar ser, er kun Begyndelsen. Meningen er, at der i løbet af de næste Par Aar ved Siden af Kurhuset skal opføres to mægtige Hoteller. Kurhuset er væsentlig beregnet paa at være Restavration og Samlingssted for Gæsterne. Det har kun et meget begrænset Antal Gæsteværelser. Alligevel er der allerede nu Mulighed for at modtage en anselig mængde Gæster, da der lige ved Kurhuset ligger tre ny Villaer – tilhørende Privatfolk – hvor Værelser kan faas til leje, desuden er der i Nordby baade Hoteller og Pensionater.

¹ Guldgalon: Bånd af silke, uld ell. bomuld med indvævet guldråd, der bruges til besætning på f.eks. uniformer og livreer.

Tysk eller Dansk

Den stadig tilbagevendende Anke overfor Fanø Nordsøbad har været, at det er et tysk Foretagende.

At det er grundet væsentlig ved Hjælp af tysk Kapital, er også ubestrideligt. Det er den østrigsk-fødte Bankier *Weisz* i Hamborg og Købmand *Lohmann*, ligeledes fra Hamborg, der dels personligt, dels gennem deres Venner har tilvejebragt den store Aktiekapital.

Men man bør erindre, at Foretagendet *først* var tilbudt danske Kapitalister. Herom gav, som telegrafisk meddelt, *Grev Raben-Levetzau* i sin Festtale en nøjagtig Forklaring. Som Formand i Turistforeningen havde Greven i sin Tid det Hværv at søge at rejse Penge i Kjøbenhavn til at indrette Fanø som Badested i stor Stil. Han udsendte 200 Indbydelse til danske Børsfolk og Rigmænd, men overalt mødte han fuldkommen LigeGYldighed for Sagen. Da først var det, at en dansk Mand i Hamborg havde interesseret tyske Kapitalister for Foretagendet, og Tyskerne indsaar straks, at Forretningen var god.

Man kan da beklage, at det ikke blev dansk Kapital, som rejste dette Foretagende paa dansk Grund, men man kan ikke, efter at den danske Kapital nægtede sin Tjeneste, beskylde de villigere Tyskere for Paatrængenhed.

Man kan vist nok ogsaa betragte det som en Protest mod saadanne Beskyldninger, naar *Grev Raben-Levetzau* er gaaet ind paa at beklæde Stillingen som Formand i Aktieselskabet Fanø Nordsøbad.

Og under hans Præsidium gør Aktieselskabet sig al tænkelig Umage for at fastslaa, at Badestedet, trods dets Udspring fra tysk Kapital, er *dansk*.

Denne danske Tendens var iøjnefaldende ved hele Festen. Saaledes modtoges de kjøbenhavnske Gæster med danske Nationalmelodier; Kurhuset var smykket med et Utal af danske Flag; Middagen indlededes loyalt med en Skaal for den danske Konge; til Trods for, at der var mange tyske Gæster tilstede, holdtes de officielle Taler paa Dansk – ja, Buster af det danske Kongepar dekorerede endogsaa Spisesalen.

Festen

Om Forvirringen med Bagagen, der var bleven borte, er allerede telegraferet. Omsider kom da Kufferterne, Gæsterne kunde blive smykkede, og Kl. 8½ begyndte Middagen. Der var ikke, som der ved en Trykfejl i Gaar stod i *Politiken*, 750 Kuverter. Der var kun 150. Derimod var der ingen Trykfejl i Angivelsen af Retternes og Vinenes Antal, hvad man kan se af følgende Menu:

Menu.

Consommé de volaille royale [Hønssekødsuppe]
Potage tortue [Skildpaddesuppe]
Petites bouchées à la Fanø [Små Fanøbrød]
Darnes de Saumon à la marinière [Marineret grillstegt laks]
Filet de Boeuf garni Danoise [Dansk oksefilet]
Cotelettes d'agneau moderne [Lammekoteletter]
Homards en belle vue, sauce diable [Hummer med Sauce Diable]

Volaille de Frease rotie [Grillstegt kylling]
Salade Compote [Salat kompot?]
Asperges en branches, sauce mousseline [Hvide asperges med mousseline sauce]
Mazarin à la Louise [Mazarinkage à la Louise]
Bombe glacée Napolitaine [Isbombe à la Napolitaine]
Gateaux à la Kurhuset [Kurhus kage]
Fromages [Oste]
Dessert [Dessert]

Pommery & Greno goût américaine [Champagne doux]
Pale Sherry [Tør sherry]
Duplessis 87 [Medoc]
Niersteiner 80 [Rhinskvind]
Haut Sauternes 87 [Sød dessertvin fra Bordeaux]
Beychevelle 84 [Eksklusiv Bordeaux. 4. Cru]
Beychevelle 88
Marcobrunner 88 [Rhinskvind]
Léoville 79 [Bordeaux]
Pommery carte blanche [Champagne?]
Old Portwine [Vintage Port]

Blandt de Tilstedeværende nævner vi: Grev og Grevinde *Raben-Levetzau* – Grevindens Bordkavallér var Købmand Lohmann – Afdelingschef *Haarløv*, Ingeniør *Ernst*, Marinemaler *Locher* – som Tegner til *Illustreret Tidende* –, Overretssagfører *Ulf Hansen* med Frue og Søster, Kammerherre *v. Krogh*, og Overretssagfører *Amdrup* – disse to Herrer var inviterede som Bestyrelsesmedlemmer i Turistforeningen – mange tyske og danske Journalister samt den telegrafisk omtalte *Holger Drachmann*. Drachmann har, som bekendt, for længere Tid slaaet sig ned i Hamborg, hvor han ernærer sig som Marinemaler og er bleven en populær Mand. Han har dog ikke indstillet sin Digtervirksomhed, bl.a. har han lige fuldent et nyt stort Drama.

Med drabelig Appetit og Tørst gik Selskabet i Gang med den forsvarlige og fortræffelige Diner. Maden var virkelig superb. Det vilde være vanskeligt i Kjøbenhavn at skaffe mere lukullisk Bepisning til saa mange Mennesker. Fanø Nordsøbad har da ogsaa som Køkkenchef en berømt Hamburger-Kok.

Hovedtalerne kender *Politikens* Læsere. Mest Lykke af de tilfældige Talere gjorde Drachmanns galante Hyldest til Selskabets straalende og elskværdige Værtinde, Grevinde Raben-Levetzau.

Først Kl. 11 var man tilende med Menuen. Og mens Kaffen nu serveredes paa Kurhusets Terrasse ud mod Havet beredtes der Gæsterne den nydeligste Overraskelse. Nede ved Havet steg pludselig en Sværm af Raketter til Vejrs, og et helt Fyrværkeri afbrændtes.

I den blikstille lune Sommeraften var det et henrivende Skue. Den vældige hvide Strand med

Klitterne, det mægtige mørke svagt dønnende Hav, og paa denne Baggrund de gnistrende Ildsole og Raketternes lysende Søjler.

– Den store Sal var imens bleven ryddet, og Ballet begyndte. Men Parrene søgte stadig fra den hede Balsal ud paa Stranden. Umuligt næsten at løsrive sig fra denne Naturens vidunderlige Dejlighed.

Der er intet Klokkeslæt at notere for Festens Ophør. For nogle gik Natten i ét med Morgenen, og om Morgenen fortsattes Festen med en Afskedsfrokost, ved hvilken Anstaltens ihærdige Orkester med skingrende Toner pirrede selv de trætteste Nerver til fornyet Virksomhed.

Renskrift: Per Hofman Hansen

Jeg henviser også til min bog:

Holger Drachmann på Fanø. Skildret i malerier, skitser, breve, rejsebeskrivelser, digte og samtidige dokumenter. Udgivet af Fanø Kunstmuseum, 2015. ISBN 978-87-993729-1-1